

Een treinverbinding als de Lelylijn is niet alleen economisch gunstig voor regio's buiten de Randstad. Het gehele land profiteert ervan, betoogt de SER Noord-Nederland. Foto: ANP

Brede welvaart in alle regio's is nodig

Nederland is groter dan de Randstad. Een gelijke verdeling van de welvaartsgroei vraagt meer aandacht en geld voor de regio's. De regionale SER'en willen daarom dat de landelijke Sociaal Economische Raad in zijn middellange termijnadvies opkomt voor specifiek regionaal beleid.

Opinie

Jouke van Dijk en anderen

Zeeland telt nu 384.000 inwoners. Dat aantal hebben we minimaal nodig om voorzieningen op het gebied van onderwijs, cultuur, gezondheidszorg en sport in stand te houden", zegt voorzitter Luit Ezinga van SER Zeeland. „Daar ligt voor Zeeland een grote uitdaging. Mensen willen kwaliteit van leven, anders wordt de trek naar de grote steden steeds sterker en zitten we hier straks met een enorm tekort aan arbeidskrachten.

Dat betekent dat er voor dunbevolkte regio's als Zeeland andere bekostigingssystemen nodig zijn dan voor drukke, stedelijke gebieden. Het is van groot belang dat we OV, onderwijs en zorg in onze provincie overeind houden, zodat ook de buitengebieden aantrekkelijk blijven voor gezinnen en ouderen. Als we alleen naar rendement en kosteneffectiviteit kijken, komt de leefbaarheid in veel regio's in de knel.

Tegelijkertijd zijn er investeringen nodig in de infrastructuur en in de randvoorwaarden voor de verduurzaming van de hier aanwezige industrie. Zeeland leeft niet van toerisme alleen. Toerisme draagt voor 20 procent bij aan de regionale economie. Landbouw, visserij en industrie dragen voor 80 procent bij. Dat vraagt bijvoorbeeld om investeringen in waterstof en wellicht ook in een nieuwe generatie kernenergiecentrales of het milieuvriendelijker alternatief: thoriumcentrales. Die discussie moet zeker worden gevoerd. Laten we de potenties van de verschillende provincies en regio's beter benutten.

De coronatijd heeft ons geleerd

dat mensen veel meer thuis kunnen werken. En dat huis kan overall staan. Maar zorg dan wel voor een goede infrastructuur zodat mensen op dagen dat ze bijvoorbeeld vanuit Vlissingen naar Rotterdam reizen, dat makkelijk en snel kunnen doen. Snelle verbindingen zijn voor alle regio's van belang.

Het kan niet zo zijn dat sommige delen van het land achterblijven bij de rest. Een brede welvaart in Nederland vraagt een gelijkere verdeling van de welvaart."

Noord-Brabant

„De focus van de landelijke politiek ligt vaak op de Randstad. Maar Brabant draagt al jarenlang bovengemiddeld bij aan het bruto nationaal product. Dat mag wel wat meer doordringen in Den Haag", zegt Elphi Nelissen, voorzitter SER Brabant. „Elke regio vraagt maatwerkoplossingen. De vraagstukken die in Brabant spelen zijn anders dan de vraagstukken van andere regio's. Sterker: Zuidoost-Brabant heeft andere oplossingen nodig dan West-Brabant.

Een van de grootste uitdagingen in Brabant is de arbeidsmarkt. Het is een forse opgave om goede arbeidskrachten te vinden en vast te houden. Het gebrek aan menskracht werkt remmend op de innovatiekracht. De oplossingen voor de grote transities – digitaal, circulair en de energietransitie – komen vaak uit Brabant. Niet alleen hoogtechnologische bedrijven, maar ook installatiebedrijven spelen daarin een belangrijke rol. Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft berekend dat een groot deel van de banen voor de energietransitie in Brabant gerealiseerd moet worden. Lukt dat niet, dan komt de klimaatopgave tot stilstand.

Daarom vragen wij ruimte om te

kunnen experimenteren met regionaal arbeidsmarktbeleid. Ook om kwetsbare groepen aangehaakt te houden. En daarnaast vragen wij aandacht voor het vestigingsklimaat in Brabant. Investeren in leefomgeving, cultuur en infrastructuur, zijn nodig om onze regio aantrekkelijk houden, zodat mensen hier willen blijven of zich hier vestigen.

Gelukkig wordt ook in Den Haag steeds beter gezien dat actuele vraagstukken in de regio's om specifieke oplossingen vragen. Het samenspel tussen landelijk en regionaal beleid zal de komende periode heel relevant zijn. Ik hoop dat we met ons advies bereiken dat de landelijke SER zich inspant om de blik op de regio te richten en daar input op te halen voor landelijk beleid. Brede welvaart voor het land vraagt aandacht voor alle regio's."

Overijssel

Ook voorzitter Harry Webers van SER Overijssel constateert dit. „Het landelijke politieke beleid richt zich vaak op dichtbevolkte, verstedelijkte regio's. Dat leidt tot een ongewenste, regionale tweedeling. Het probleem is dat landelijk beleid regionaal heel verschillend uitpakt. Bekostigingsregels gebaseerd op efficiëntie zijn wellicht goed voor een dichtbevolkte regio, maar kunnen funest zijn voor een regio met minder inwoners. De afgelopen jaren hebben we gezien dat voorzieningen als onderwijs, ziekenhuizen, infrastructuur en spoorlijnen in het gedrang komen. Maar willen we werkelijk dat minder dichtbevolkte regio's achterblijven bij andere verstedelijkte gebieden?

Twee derde van ons nationaal inkomen wordt buiten de Randstad verdiend. Om dat zo te houden, moeten regio's worden ondersteund met specifiek regionaal beleid. Het is heel simpel: als alle regio's bijdragen aan en delen in de brede welvaart, groeit de welvaart harder dan als elke regio voor zichzelf gaat. Dat is een oude wijsheid die de Hanzesteden langs de IJssel 850 jaar geleden al hebben geleerd. Door samen te werken en ieders potentieel te benutten, bereiken we de meeste welvaart voor iedereen.

De steden en verstedelijkte gebieden hebben het platteland hard nodig. De oostelijke grensprovincies vormen een belangrijke schakel tussen de Randstad en Duitsland, onze belangrijkste handelspartner.

Daarom moeten we ervoor zorgen dat alle regio's goed bereikbaar zijn; ook het platteland. We moeten ervoor zorgen dat regio's kunnen investeren in duurzaamheid, een wendbare inclusieve arbeidsmarkt en kwaliteit van leven.

„Voor als regionale SER'en en landelijke SER hier aandacht voor te vragen, willen we bereiken dat het volgende kabinet met regionale programma's en bijbehorende budgetten komt. Goed dat we investeren in regelingen om bedrijven in de coronacrisis overeind te houden, maar laten we tegelijkertijd ook investeren in de grote maatschappelijke opgaven waar we voor staan, zoals de energietransitie en kringlooplandbouw. Als we die maatschappelijke opgaven nu niet aan-

Buitengebieden zijn geen wingebeden waar je uithaalt wat je nodig hebt, maar niet in investeert

pakken, dreigt een nog grotere ramp dan corona.

In Oost-Nederland vragen we concreet aandacht voor familiebedrijven, voor innovatieve bedrijfstakken, goede, toegankelijke gezondheidszorg, de aanpak van laaggeletterdheid en verbetering van basisvaardigheden. We vragen experimenteerruimte voor pilots in het onderwijs en op de arbeidsmarkt, ook met het oog op grensoverschrijdende samenwerking. Iedereen moet de kans krijgen om mee te doen."

Noord-Nederland

„De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, de OESO, heeft zeven jaar geleden een rapport uitgebracht waarin staat dat Nederland de kwaliteiten van de verschillende regio's beter zou moeten benutten. Daar wordt het hoog tijd voor. Buitengebieden zijn geen wingebeden waar je uithaalt wat je nodig hebt, maar niet in investeert", zegt Jouke van Dijk, voorzitter SER Noord-Nederland. „Regio's kunnen elkaar verster-

ken door samen te werken en ieders kracht te benutten. Een van de belangrijkste voorwaarden om de kwaliteiten van regio's beter te benutten, is dat er goede verbindingen zijn. Zowel digitaal als fysiek. Vanuit het Noorden moet je makkelijk en snel per trein naar het Westen, Zuiden en Oosten kunnen reizen. Hoe meer contact tussen regio's, hoe meer synergie en hoe kleiner de welvaartsverschillen tussen regio's. Zo'n Lelylijn van Groningen via Drachten, Lelystad en Almere naar Amsterdam kost wat, maar de aanleg van een metrolijn in Amsterdam is toch echt een stuk duurder.

Investeren in de regio's verdienen zich terug en dragen bij aan brede welvaart. Het Noorden kan bijvoorbeeld een belangrijke bijdrage leveren aan de energietransitie. Dat betekent overigens niet dat wij onze regio vol willen zetten met wind- en zonneparken. Laten we vooral ook zuinig zijn op ons prachtige natuurlandschap. We moeten op zoek naar slimme oplossingen.

De regio's kunnen helpen om de bevolkingsdruk in de Randstad te verlichten. In coronatijd hebben al veel mensen de keus gemaakt om naar de regio te verhuizen. Voorwaarde is wel dat de regio's een aantrekkelijk leefgebied bieden. Daarom moeten we investeren in een duurzame economie, een wendbare en inclusieve arbeidsmarkt en kwaliteit van leven. Hier in het Noorden kunnen we er best tweehonderdduizend woningen bij hebben. Graag zelfs. Dat zou het draagvlak voor maatschappelijke voorzieningen in deze regio versterken.

Wij willen dat de regio's meer worden betrokken als er landelijk beleid wordt gemaakt. Belangrijke adviezen zoals die van de commissie-Borstlap en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, de WRR, over de arbeidsmarkt hebben een regionale vertaling nodig. Als regionale SER'en willen we daar samen met de landelijke SER aandacht voor vragen. Het nieuwe kabinet kan straks niet om de regio's heen."

Jouke van Dijk is voorzitter van SER Noord-Nederland, Luit Ezinga is voorzitter van SER Zeeland, Elphi Nelissen is voorzitter van SER Brabant en Harry Webers is voorzitter van SER Overijssel